

Жељко Остојић

Орловићи

Нови Сад 2017

Павле Орловић је син војводе Вука (помиње се и као војвода Орле) који је прозван Орловић јер је био заповједник Орлова града у Србији (или Соко града код Ужица¹). Неки сматрају да се презивао Црногорац, јер се по предању унук Павлова брата Милије звао Бјеле Црногорац. Ово баш и није вјероватно јер у то вријеме није било презимена. У селима око Копаоника причају да је Павле био сестрић Дамјана Томковића, војводе Дукађинског.²

Вук је имао синове: Павла, Милију и Мартина. По већини предања, Павле се није женио и није имао потомке. Без обзира на наведено, потомци Павлове браће истичу да потичу од Павла Орловића. Услед тога настала су и предања која тврде да је Павле имао синове. Понегдје се као Павлов брат помиње и Никола.

Нека предања кажу да је Павле Орловић сахрањен у Сјеници, док друга предања кажу да је сахрањен негдје између Билеће и Требиња. Павлова мајка сахранила је сина и са другим сином Милијом одлази у Гацко. Ту сина Милију ожени кћерком кнеза Вратка, а она продужи у Дубровник. Ту роди трећег сина Мартина (рођен после смрти оца Вука и брата Павла). Мајка се са Мартином касније врати у Гацко код сина Милије.

Постоји више предања о доласку Орловића у Катунску нахију. Једно од њих каже да је Вук Бјелановић Орловић имао три сина, који су били учесници битке на Косову. Павле Орловић је из Теочина у Рудничком округу 1389. године кренуо на Косово са 77 „сабљи“ (витезова). Тврди се да су у доба боја на Косову сабље носили старјешине, а борци су носили копља и стријеле. Али то је претпоставка или непрецизан опис.

Павле Орловић командовао је са једним одредом у боју на Косову. Био је рањен и умро је од рана задобијених у боју. Павлова браћа су после боја на Косову дошли у Чарађе код Гацка (у Голији). Из Чарађа су се расељавали у друге крајеве Херцеговине. Једно предање Цуца говори о четири брата Орловића, који су живјели у Казанцима, па у Чарађу код Гацка. Неки Орловићи су се одселили у Боку и касније постали католици.

Једно помињање Орловића 1482. године: Турци су заузели Оногошт 1482. године. У бици против Турака у опкољеној Моштаници код Оногшта, посљедњи отпор Турцима су пружали кнез Тома Балотић са Дробњацима, војвода Милутица Никшић са Оногштанима и војвода Раде Орловић са Херцеговцима. Тома и Милутица се предају и буду награђени од султана Бајазита II. Војвода Раде Орловић је са остатком војске погинуо борећи се против Турака. У то доба народ је порушио утврђени град Оногошт да не би служио Турцима као утврђење. Турци ће град обновити два вијека касније. За Рада Орловића се тврди да је био Мартинов унук, а Бјеле Црногорац, војвода у Гацку, био је Милијин унук.

¹ Обрад Самарцић, *Поријекло Самарцића и осталих братстава рода Орловића*, Невесиње 2000.

² Андрија Лубурић, *Орловићи и њихова улога у црногорском Бадњем вечеру 1710 године*, Београд 1934.

Према предањима Бајковића, њихови преци су доселили у Цуце око 1570. године. Ако је то вријеме досељења онда досељени Орловићи нису могли бити синови већ потомци Мартина Орловића. Могуће је и да је ово досељавање било почетком XVII вијека.

По једном предању четири брата су доселили у Црну Гору. По неким другим предањима браће је било више. У Црну Гору су се доселила најмање петорица браће или рођака. Истицали су да су потомци Павла Орловића који је умро од рана задобијених на Косову, иако су били потомци његовог брата Мартина. Неки Орловићи тврде да је постојао и брат који се потурчио и његови потомци су Турци Османагићи у Подгорици, што није тачно. Османагићи у Подгорици потичу од Мартиновића из Бајица, а не од неког од досељене браће.

По другом предању Бајо Орловић је имао сина Ивана. Он је имао синове: Ђура, Чеја, Радоњу, Неноја, Раича, Бајка, Бјелана и Сава. Од Ђура (Ђурашина) су Ђуричковићи у Загарачу. Од Чеја су муслимани Ченгићи у Гацку.³ Од Радоње су Бандићи у Команима. Од Неноја су Мартиновићи у Бајицама. Од Раича су вјероватно Поповићи, Грабљани, Градињани и Липовци у Цуцама. Од Бајка су Бајковићи у Цуцама. Од Бјелана су Бјелице. Од Саве су Самарцићи у Кривошијама.

По трећем предању Павле Орловић је имао браћу: Милију, Мартина и Комнена. По овом предању Павле Орловић је имао и синове: Баја, Бела, Цука и Неноја. Из Србије су послуже боја на Косову Павлова браћа и синови дошли у Чарађе код Гацка. Неки од њих из Чарађа долазе у Црну Гору. Комнен одлази у Бјелопавлиће, Бајо у Бајице, Цуко у Цуце, а Бело је отишао у Предиша и од њега потичу Бјелице.⁴ Једно предање каже да су Бајо, Бело, Цуко и Неноје звани Тепо синови Комнена.⁵ У неким верзијама предања, али ријетко, умјесто Комнена се као Павлов брат помиње Иван. Па се тако каже да је Вук имао синове: Павла, Милију, Мартина и Ивана.

Још један родослов Орловића.

Вук (Орле) рођен је око 1320. године. Имао је сина Павла (рођ. око 1350. год.), а он је имао синове: Ивана, Милију и Мартина (рођ. између 1375. и 1389. год.). Мартин Павлов је имао сина коме се не памти име, а који је рођен око 1410. године. Он је имао синове Бијела (рођ. око 1440. год.) и Рада Орловића. Бијела је имао сина Баја (рођ. око 1470. год.), а он је имао сина Шћепана (рођ. око 1495. год.). Шћепан Бајов је имао сина Бајка (рођ. око 1520. год.), а он је имао сина Неноја (рођ. око 1550. год.). Неноје Бајков је имао сина Николу (рођ. око 1580. год.), а он је имао сина Влатка (рођ. око 1605. год.). Влатко Николин је имао сина Мартина (рођ. око 1635. год.). Мартинови синови су рођени у периоду од 1665. до 1685. године.

По једном предању, Шћепан Бајов је имао синове: Бајка, Цула (Цука) и Бјелана (Бјела). Бајко је имао шест синова, од којих су двојица, Вучета и Вучић, остали у Цуцама, а остала четворица (Неноје, Радоња, Раич и Саво⁶) отишла су на Цетиње. Цуле је предак Цуца (вјероватно се мисли на Липљане и Проседолце), а Бјелан је предак Бјелица.

Вук Караџић је забиљежио слиједече предање⁷: Из околине Ужица су у Чарађе доселили Бајко, Чејо и Јован, синови Шћепанови. Славили су Св. Јована. Од Чеја су муслимани Ченгићи. Бајко оде у Цуце у Ржани До. Имао је три сина. Један је остао у

³ Сами Ченгићи не знају за ово предање. Ченгићи потичу из Мале Азије.

⁴ Божић С. Вуковић, *Насеље Предиш у Бјелице*, Београд 1982.

⁵ Косто Радов Перућица, *Опутна Рудина*, Београд 1989.

⁶ Нека предања не помињу четвртог брата Саву.

⁷ Обрад Самарџић, *Поријекло Самарџића и осталих братстава рода Орловића*, Невесиње 2000. Рукопис Вука Караџића налази се у САНУ.

Цуцама и од њега потичу Бајковићи, други је отишао у Комане и од њега потичу Бандићи, а трећи, Неноје је отишао на Цетиње и од њега су Мартиновићи. Ово предање каже да је и Бајко са трећим сином отишао на Цетиње. Неноје је имао синове Николу и Бороја. Од Николе потичу Мартиновићи, а од Бороја Боројевићи.

Пасови Орловића, по још једном предању: Павле Орловић – Васо – Вукајло – Бајо – Иван – Бајко.⁸

Никола Симов Мартиновић (Цетиње) набраја пасове: Орле – Павле – Бајо – Шћепан – Бајко – Неноје – Никола – Влатко – Мартин (Мартиновићи). Неноје Бајков је имао синове: Николу, Бороја, Цула и Вука.⁹

Бајо Шћепанов Орловић имао је синове Борила и Неноја који су живјели око 1600. године. Од Борила потичу Бориловићи. Неноје је имао три сина; Николу и још двојицу. Никола је имао синове (Николићи): војводу Вуксана, Вукмана и Латка (Влатка). Латко је имао сина Мартина.

О Николићима је остало и једно предање из времена прије истраге потурица. По причи Сава Матова Мартиновића, Вукманова жена Јела побјегла је са неким бегом, али их браћа Вукоманова стигну и мачевима сасјеку обоје. Брат се због тога наљути на браћу. У неким верзијама овог предања каже се да се Вукман посвађао са браћом прије издаје женине.¹⁰

Неки сматрају да је Бајко Иванов живио око 1706. године и да је он „кнез Бајко“ који се помиње у *Горском вијенцу*. Али, у *Горском вијенцу* се помиње и Бајков праунук Батрић Перовић који је погинуо око 1707. године. Батрић је син Перов, а Перо је син Вучићев, а он је син Бајков. По томе је Бајко рођен око 1585. године. Из Чарађа се највјероватније у Цуце доселио Иван Бајов око 1570. године, па су се његови синови касније раселили. Андрија Лубурић сматра да је Иван Орловић био први Орловић у Бајицама и да су се његови потомци одселили некуд.

У документима Иван Ненојев се помиње 1437. године. Тудор Ненојев Ивановић се помиње 1440. године. Његов отац је Неноје Иванов. А 1489. године се у повељи Ивана Црнојевића помиње Стјепан Ненојев, као старјешина Бајица. У неким родословима Орловића Неноје је живио у вријеме када се помиње у овим документима, а по другим родословима је живио много касније. За Неноја Иванова, који се помиње у документима, не пише изричито да је Орловић, па би могао бити и неког другог поријекла. Повезан је са Орловићима због предања које помиње да Орловићи потичу од Неноја.

Када је само досељавање Орловића у питању постоје неке нелогичности. По предањима преци Орловића се досељавају из Чарађа на Цетиње, а онда се са Цетиња расељавају у Цуце, Бјелице, Загарач, Комане и друге крајеве. У Чарађу су настањена братства која потичу од Орловића, а која су досељена из Бјелица. Логичније је да су се преци Орловића доселили на Цетиње па да су се одатле касније расељавали у околне крајеве.

Интересантно је да се за велики број братстава која су дошла у Катунску нахију преко Херцеговине каже да су досељена из Чарађа: многа братства која потичу од Орловића; па Радуловићи и Бојанићи који су некада живјели у Башином Селу; Пуношевићи, Богдановићи, Ераковићи и Рајићевићи на Његушима; Вучедољани у Теклићима.

⁸ Неђељко П. Банићевић, *Братство Банићевићи*, Ђеновићи 1998.

⁹ Обрад Самарцић, *Поријекло Самарцића и осталих братстава рода Орловића*, Невесиње 2000.

¹⁰ Андрија Лубурић, *Орловићи и њихова улога у црногорском Бадњем вечеру 1710 године*, Београд 1934.

Потомке Орловића према територијама на којима су живјели можемо сврстати у седам грана. Два огранка су у Цуцама.

Први: Грабљани (**Јовановићи**, **Перишићи** и **Вулетићи**) и Градињани (**Бошковићи** и **Миљеновићи** који се дијеле на огранке: **Миљеновиће**, **Симовиће** и **Цеврдановиће**); **Бајковићи** (**Кривокапићи**, Преобрежани – **Перовићи**, Преобрежани – **Мијајловићи** који се дијеле на огранке: **Ђуровиће** и **Банићевиће** са **Шакићима**); и Липовци (**Ивановићи** и **Илићи**). Од Кривокапића потичу исељени: **Средановићи** у Зупцима, **Вечковићи** у Бјелопавлићима и **Пиштигњати** код Требиња. Од Перовића потичу исељени **Гузине**. Од Миљеновића су **Сворцани** код Невесиња.

Грабљани и Градињани потичу од Миждрага Орловића. Предак Грабљана је Комнен Миждрагов Орловић. Предак Градињана звао се Вуждраг Миждрагов Орловић, а предак Миљеновића је кнез Миљен. Предак Бајковића се вјероватно звао Бајко. Предак Преобрежана је Вучић Бајков, а предак Кривокапића је Раслав Вучете Бајкова звани Раслав Кривокапа. Упамћено је да су претка Липоваца звали Змијица. Могуће је да се звао Иван.

Други огранак у Цуцама су **Поповићи** у Липама (по селу се негдје помињу као Липљани) и Проседољци (**Марковићи** и **Томашевићи**) Они су потомци попа Јакова.

Трећи огранак су Бандићи у Команима (**Беговићи**, **Вуковићи**, **Ђурановићи**, **Вукадиновићи**, **Баровићи**, **Драгутиновићи**, **Радоњићи** и **Секулићи**). Они потичу од Радоње (брат попа Јакова из Цуца).

Четврти огранак су Бјелице. Бјелан (Бјело) Орловић, настанио се у Бјелицама. Тврди се да је ово племе добило име по њему, али то није сигурно. По предању Орловићи су се у Катунску нахију доселили око 1570. године, а 1430. године се у неким документима помињу Бјелице Власи.

Бјеланови потомци у Дубу: **Милићи** и **Вукчевићи**. У Предишу и Малошину Дољу: **Пејовићи** (**Јовановићи**, **Бошковићи**, **Сенићи**, **Николићи** и **Пејовићи**), **Абрамовићи**, **Милинићи** и **Андрићи** (**Вуковићи**, **Мрваљевићи** и **Црвенице**). У Љешеву Ступу: **Попиводе** и **Кузмани**. Од исељених Бјелица потиче више братстава различитог поријекла са презименом **Бјелица** у Херцеговини и **Горановићи**, **Канкараши** и **Стањевићи** у Голији. Од Абрамовића потичу исељени: **Новаковићи** у Дабарском пољу, **Радовићи** у Жељуши по планином Вележ, **Шутићи** код Стоца. Од Абрамовића су и **Сенићи** и **Радиновићи** у Зети и Враки код Скадра. Из Бјелица су и **Крчковићи** којих је било у Враки код Скадра. Од Бјелица су и **Пејовићи** у Дабру, **Пејановићи** код Невесиња, **Црногорци** код Мостара. **Лабало** код Невесиња.

Пети огранак Орловића је у Бајицама. Бајо (Бајица) Орловић је отишао на Цетиње у Бајице, које су тако по њему прозване.¹¹ Његов син Неноје Бајица Орловић је предак **Мартиновића** и **Вуксановића**. Мартиновићи су потомци кнеза Мартина Бајице. Мартиновићи се дијеле на Батрићевиће, Томашевиће, Милошевиће, Марковиће и Ивановиће (то им нису презимена). Од Ивановића има одсељених у Бјелице, у села Диде и Ублице. У Ублицама су **Правиловићи** (**Бајовићи** и **Вукичевићи**) и **Ћетковићи**; а у Дидама су **Драшковићи** и **Вујићи**. Од Мартиновића из Бајица су **Самарцићи** из Кривошија. Самарцићи су потомци Сава Мартиновића. Од Самарцића су **Чакићи** у Ријечи (Црнојевића) у Ријечкој нахији, а има их и на Цетињу. Од Мартиновића потичу **Раичевићи** у Зети (са огранцима: **Андровићи**, **Бошковићи**, **Мартиновићи**, **Масловарице** – **Масларице**, **Ратковићи**, **Стојовићи** и **Тодоровићи**); **Стојановићи** – **Брдари** у Бјелопавлићима; **Ђољевићи** у Кучима. Од Мартиновића из Бајица потичу

¹¹ Ово није сигурно. Име села Бајице је можда старије од доласка Орловића на Цетиње.

Бајчетићи и **Мирковићи** у Херцеговини. И **Комненовићи** у Кленку у Бањанима потичу из Бајица.

Од Ненојева брата Борила су **Бориловићи** у Бајицама и **Боришићи** у Очинићима. Од Бориловића су и **Радоњићи (Радонићи)** у Маинама.

Шести огранак је у Загарачу. Ђурашин Орловић је дошао на Цетиње и умро. Његова удовица је са сином Ђуричком одселила у Загарач и од њега су тамошњи **Ђуричковићи** и **Драговићи**, а можда од Ђуриčkова рођака потичу **Мустеровићи**.

Седми огранак је у Голији. То су сродна братства: **Тепавчевићи** (и њихов огранак **Гајићи**); **Манојловићи** и **Дамјановићи (Дамјанчевићи, Дамјанци); Бјековићи** и **Лаловићи**.

Овдје треба поменути и **Гвозденовиће** из Њеклића који су доселили из Чарађа крајем XVII вијека. Због досељавања из Чарађа и њих сматрају Орловићима. Они су досељени много касније него остала братстава која потичу од Орловића.

Од Мартиновића су и **Рајичевићи** у Љешкопољу. **Пејовићи – Ђачани** у Цеклину су од Пејовића – Јовановића из Предиша у Бјелицама. Предања Орловића казују да су њиховог поријекла муслимани Ченгићи из Гацка, Коларевићи из Спужа и Османагићи у Подгорици, као и Пиранићи, Ајдарцуцићи и други. Неки Орловићи у Херцеговини и Далмацији постали су католици и промијенили су презимена.

Стара слава свих Орловића је Св. Јован. Многа братства временом су узела друге славе.

Орловићи према поријеклу од заједничког претка.

Прва групација која потиче од заједничког претка: Миждраг, Змијица и Бајко су били браћа. Од Миждрага су Грабљани и Градињани у Цуцама. Од Змијице су Липовци у Цуцама. За Бајка кажу да је имао шест синова. Два су остала у Цуцама и од њих су Перовићи, Мијајловићи и Кривокапићи. Четворица су отишла у Бајице. Од Неноја су Мартиновићи и Вуксановићи, а од Борила Бориловићи и Боришићи. Од Ђурашина су Ђуричковићи и Драговићи у Загарачу. О потомцима посљедњег Бајковог сина немам података. Од Мартиновића су братства у селима Диде и Ублице у Бјелицама.

Друга групација која потиче од заједничког претка: Поп Јаков од кога потичу Липљани и Проседолци у Цуцама и његов брат Радоња од којег потичу Бандићи у Команима.

Трећа групација која потиче од заједничког претка су Бјелице у селима: Дубу, Предишу, Малошину Долу и Љешеву Ступу.

Четврта групација је у Голији, Гацку и Херцеговини. Једно предање каже да ова братства потичу од Бјелана Орловића и да су четворица браће из Бјелица доселили у Голију. Од четворице браће потичу: Тепавчевићи у Голији (од Васа Орловића званог Тепо), Манојловићи (од Манојла) у Чарађу, Лаловићи (од Лала) и од Дамјана: Дамјановићи (Дамјанчевићи, Дамјанци), Бјековићи (потичу од Дамјанчевића). Трећу и четврту групу могли би рачунати и као једну.

Пета групација су Гвозденовићи у Њеклићима, уколико су и они Орловићи.

Шеста групација су Орловићи (који се тако презивају) у Херцеговини и другдје.

Војновићи или **Војиновићи**.

Нека братства сачувала су предања по којима потичу од средњовијековних Војиновића. Родоначелник ове породице био је српски војвода Војин који је живио у доба краља Стефана Дечанског. Он је имао синове Милоша, Алтомана (отац Николе Алтомановића) и Војислава. Негдје се као њихов брат помиње и Тома (код Саве Накићеновића). Милош Војиновић био је ставилац код цара Душана. По народној пјесми

имао је два старија брата, Вукашина и Петрашина, што није тачно. Милош је највјероватније био старији брат Алтоману и Војиславу. Војислав је имао синове Добровоја¹² и Стефана¹³.

Радуловићи и **Бојанићи** су сродна братства. Има их у Заврху и Горњем Пољу код Никшића, у Кривошијама, у Бајицама код Цетиња. По једном предању ова братства потичу од српске кнежевске куће Војиновића из Вучитрна на Косову. Из Чарађа се насељавају у Башино Село, Беретин До и Ржани До у Доњем Крају (Чево). Некада су славили Светог Николу, али су последије досељавања у Башино Село почели славити Малу Госпојину (прислужују Св. Јована).

Пуношевићи са Његуша. Предање каже да се на Његуше доселио властелин Пунош. Пунош је унук Богдана Војиновића. Дошао је из централне Босне, а нека предања тврде да је у Босну (он или његов предак) дошао са Косова. Из Босне је прво дошао на планину Његош код Гацка у Херцеговини, па одатле на Његуше. Пунош је предак најјачих и највећих братстава на Његушима. Пуношеви потомци тврде да су поријеклом од средњовијековног српског племства. Пуношевићи се помињу као властела у повељи Ивана Црнојевића из 1489. године.

Војновићи из Херцег Новог су старо бокелско племство. Одсељени су у Дубровник, Угарску и Русију (Одесу – Украјина). Војновићи су тврдили да су потомци српског војводе Војислава Војиновића. Војислав је имао сина Стевана који је предак Војновића. Славили су Св. Николу. Предводили су Србе који су се из Херцеговине доселили у Боку.

Војинићи – Љешњани у Ровцима и Горњој Морачи потичу од Богдана Војинића (Војиновића) – Богдана Љешњанина. По предању доселили су из Љеша у Албанији одакле су дошли у Љешанску нахију, а касније одлазе у Ровца. Морам да примјетим да Љешњани и Пуношевићи сигурно нису истог поријекла и не потичу од истог Богдана. Осим ако се Богданов унук Пунош није са Љешња доселио на Његуше.

Карађорђевићи по једном од многих предања потичу од старе властелинске породице Војновића. Послије доласка Турака настанили су се у Чарађу одакле касније прелазе у Зету. По једној верзији доселили су са Пуношевићима, а по другој верзији Карађорђевићи су Љешњани.

И за **Вујовиће** на Љуботињу неки тврде да су овог поријекла.

Пошто се тврди да су у Чарађу живјели и Орловићи често долази до забуне па се понегдје наилази на тврдњу да од Радуловића потичу и Милићи и Предишани у Бјелицама, братстава у Загарачу; и друга братстава која према предањима потичу од Орловића. Могуће је да су Радуловићи и уопште братства која потичу од средњовијековних Војновића, род са Орловићима. У сваком случају у прошлости су им се путеви укрштали.

Интересантно је да су, по предању, Пуношевићи, Војновићи из Боке и Карађорђевићи доселили преко Босне, а Љешњани преко Албаније, док се за Радуловиће и Бојаниће помињу оба ова правца досељавања.

¹² Према Сави Накићеновићу: Добровој је имао синове Војина и Вука. Војин је имао сина Вука, чији је син Стефан. Он је имао синове Николу и Јакоба. Никола Стефанов имао је синове Михаела и Балтазара. Михаел је имао сина Петра, а он сина Стефана. Стефан Петров имао је синове: Франциска, Петра, Јозефа и Антонија.

¹³ Према Сави Накићеновићу: Стеван – Дејан – Ђуро – Милош – Војин – Вујо. Вујо Војинов је имао синове Милоша, Војина и Јована. Јован Вујов имао је синове Васиља и Војина.